

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Lucie Dolanské Bányaiové (soudkyně zpravodajky) a soudců Michala Bartoně a Zdeňka Kühna o ústavní stížnosti stěžovatelky **JUDr. Lucie Hrdé**, advokátky, sídlem Vinohradská 343/6, Praha 2 – Vinohrady, proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 16. prosince 2025 č. j. 10 To 386/2025-217 a usnesení Okresního soudu Praha-východ ze dne 12. listopadu 2025 č. j. 32 T 3/2025-196, za účasti **Krajského soudu v Praze a Okresního soudu Praha-východ**, jako účastníků řízení, a **M. S.**, zastoupeného JUDr. Christianem Choděrou, advokátem, sídlem Malá Štěpánská 2033/8, Praha 2 – Nové Město, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 16. prosince 2025 č. j. 10 To 386/2025-217 a usnesením Okresního soudu Praha-východ ze dne 12. listopadu 2025 č. j. 32 T 3/2025-196 bylo porušeno právo stěžovatelky zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 16. prosince 2025 č. j. 10 To 386/2025-217 a usnesení Okresního soudu Praha-východ ze dne 12. listopadu 2025 č. j. 32 T 3/2025-196 se ruší.

Odůvodnění:

I.

Vymezení věci a obsah napadených rozhodnutí

1. Z ústavní stížnosti i z vyžádaného spisu Okresního soudu Praha-východ sp. zn. 32 T 3/2025 se podává, že okresní soud rozhodl nyní napadeným usnesením o návrhu stěžovatelky jako zmocněnkyně poškozené (zvláště zranitelné oběti ve smyslu § 2 odst. 4 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění pozdějších předpisů) na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů v trestní věci vedené proti vedlejšímu účastníkovi (odsouzenému) pro zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 2 písm. a) a d) trestního zákoníku. Stěžovatelka přitom vycházela z tarifní hodnoty odpovídající částce 150 000 Kč. Okresní soud přiznal stěžovatelce odměnu a náhradu hotových výdajů v celkové výši 54 842 Kč. Vzhledem k tomu, že rozsudkem téhož soudu ze dne 29. 5. 2025 č. j. 32 T 3/2025-159, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 13. 8. 2025 č. j. 12 To 179/2025-181, byla poškozená s nárokem na náhradu nemajetkové újmy odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních, vycházel okresní soud

z mimosmluvní odměny ve výši 1 500 Kč za úkony učiněné do 31. 12. 2024 a z odměny 4 100 Kč za úkony učiněné po 1. 1. 2025.

2. Stížnost stěžovatelky krajský soud napadeným usnesením zamítl. V odůvodnění zdůraznil, že podle § 10 odst. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, se tarifní hodnota odvíjela od částky, která byla poškozenému v trestním řízení peněžitě přisouzena; nebyla-li přisouzena částka převyšující 10 000 Kč, činí tarifní hodnota právě tuto částku. Obdobné pravidlo platí i pro úkony učiněné po 1. 1. 2025. Krajský soud rovněž poukázal na to, že rozsudkem ze dne 29. 5. 2025 č. j. 32 T 3/2025-159 nebyla poškozené přiznána žádná peněžitá částka, nýbrž byla odkázána na občanskoprávní řízení, a proto nelze vycházet z částky 150 000 Kč, kterou jí odsouzený uhradil dobrovolně. Krajský soud dále vysvětlil postavení zmocněnkyně poškozené v trestním řízení a specificky v řízení adhezním s tím, že v projednávané věci nebylo zastupování mimořádně náročné, neboť odsouzený vinu v hlavním líčení doznal a poškozené uhradil jí akceptovanou částku. K odkazům stěžovatelky na usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2024 sp. zn. IV. ÚS 3446/23, náleze ze dne 3. 11. 2020 sp. zn. III. ÚS 1255/18 a náleze ze dne 15. 12. 2004 sp. zn. I. ÚS 344/04 krajský soud uvedl, že jsou vytrženy z kontextu a řeší odlišnou problematiku, přičemž judikatura Ústavního soudu klade v této oblasti důraz na zásadu přiměřenosti odměny.

II.

Argumentace stěžovatelky

3. Stěžovatelka se domáhá zrušení v záhlaví uvedených usnesení s tvrzením, že jimi byla porušena její základní práva zaručená čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 odst. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Tvrdí, že obecné soudy nesprávně stanovily tarifní hodnotu pro výpočet mimosmluvní odměny, neboť přehlédly, že poškozená dosáhla v adhezním řízení faktického úspěchu – odsouzený jí za přispění stěžovatelky dobrovolně uhradil částku 150 000 Kč, kterou sám okresní soud v rozsudku ze dne 29. 5. 2025 č. j. 32 T 3/2025-159 označil za odpovídající. Stěžovatelka v této souvislosti analogicky odkazuje na § 146 odst. 2 občanského soudního řádu, podle něhož se za základ pro výpočet nákladů řízení považuje původně žalovaná částka, byla-li v průběhu řízení uhrazena a žalobce z toho důvodu vezme žalobu zpět. Domnívaly-li se soudy, že zastupování poškozené neodpovídalo např. složitosti věci, mohly redukovat pouze počet uznaných úkonů, nikoliv zasáhnout do tarifní hodnoty rozhodné pro sazbu mimosmluvní odměny. Opačný postup je podle stěžovatelky v rozporu s ustálenou judikaturou Ústavního soudu. Dále poukazuje na to, že upírání spravedlivé odměny advokátce jako zmocněnkyni zvláště zranitelné oběti odrazuje advokáty od zastupování takových osob a přispívá k jejich sekundární viktimizaci. Své námitky opírá zejména o nálezy ze dne 21. 6. 2023 sp. zn. I. ÚS 1222/22, ze dne 5. 12. 2023 sp. zn. IV. ÚS 2137/23, ze dne 10. 9. 2025 sp. zn. IV. ÚS 2245/24 a ze dne 4. 6. 2024 sp. zn. IV. ÚS 405/24. Tím, že okresní soud i krajský soud vycházely z fixní tarifní hodnoty 10 000 Kč, resp. 75 000 Kč, namísto skutečně uhrazené částky 150 000 Kč, byla porušena stěžovatelčina výše uvedená základní práva.

III.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

4. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas. Stěžovatelka je advokátkou, tudíž podle stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 8. 10. 2015 sp. zn. Pl. ÚS-st. 42/15 nemá povinnost být právně zastoupena jiným advokátem, jak vyžaduje § 30 odst. 1 zákona o Ústavním soudu. Ústavní soud je k projednání ústavní stížnosti příslušný. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatelka před jejím podáním vyčerpala veškeré zákonné procesní prostředky ochrany svých práv (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*).

5. Ústavní soud nenařídil ústní jednání, neboť od něho nelze očekávat další objasnění věci (srov. § 44 zákona o Ústavním soudu).

IV. Průběh řízení před Ústavním soudem

6. Soudkyně zpravodajka podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslala ústavní stížnost k vyjádření.

7. Okresní soud zdůraznil, že při určení tarifní hodnoty postupoval v souladu s § 10 odst. 5 advokátního tarifu, podle něhož se za tarifní hodnotu považuje výše peněžní částky pravomocně přiznané poškozené v adhezním řízení. Stěžovatelka nesprávně dovozuje tarifní hodnotu z částky 150 000 Kč, kterou okresní soud v odůvodnění odsuzujícího rozsudku označil za odpovídající nemajetkové újmě, ačkoliv poškozenou s nárokem na peněžité plnění odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních, neboť vedlejší účastník jí částku již před vyhlášením rozsudku dobrovolně uhradil. K tomu okresní soud připomíná, že hodnotil-li částku 150 000 Kč v odůvodnění odsuzujícího rozsudku jako odpovídající nemajetkové újmě, nelze to srovnávat s přiznáním peněžité částky ve smyslu advokátního tarifu; takovým přiznáním je toliko konstitutivní výrok soudu. Dobrovolně uhrazená částka může být projevem lítosti či kompromisu a nemůže sloužit jako základ pro výpočet odměny advokáta. Pokud stěžovatelka dovozuje porušení rovnosti odkazem na úpravu odměn v civilním řízení ve srovnání s řízením adhezním, okresní soud tuto analogii odmítá, neboť oba procesní režimy se zásadně liší – v adhezním řízení se neuplatňuje princip úspěchu ve věci, advokátní tarif obsahuje pro adhezní řízení speciální úpravu reflektující jeho specifika. Okresní soud konečně poukázal na to, že problematika rozdílného odměňování v civilním a trestním řízení byla již vyřešena novelizací advokátního tarifu, jež reagovala mimo jiné na nález sp. zn. IV. ÚS 2137/23. Okresní soud navrhuje, aby Ústavní soud ústavní stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

8. Krajský soud se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

9. Vedlejší účastník se ztotožnil s právními závěry obsaženými v napadených rozhodnutích. Jádro sporu spatřuje ve výkladu pojmu „přisouzena“ (ve znění advokátního tarifu do 31. 12. 2024), respektive „přiznána“ (ve znění od 1. 1. 2025); obě verze mají podle něj společný prvek v tom, že tarifní hodnota je podmíněna formálním výrokem soudu, nikoliv dobrovolným plněním odsouzeného. Výklad stěžovatelky by podle vedlejšího účastníka rozvolnil toto pravidlo na jakékoliv „materiální uznání“, učinil by způsob tarifní hodnoty nepředvídatelným a fakticky by rozhodnutí o výši odměny přenesl na dohodu stran. Pokud stěžovatelka odkazuje na nálezy sp. zn. IV. ÚS 2137/23, sp. zn. IV. ÚS 2245/24, sp. zn. IV. ÚS 405/24 a ze dne 10. 4. 2024 sp. zn. IV. ÚS 1788/23, dovozuje z nich jiné právní závěry, než z nich vyplývají – uvedená rozhodnutí řeší sekundární viktimizaci poškozeného v kontextu odkazování poškozených do civilního řízení. Vedlejší účastník

navrhuje, aby Ústavní soud ústavní stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu, popřípadě ji zamítl podle § 82 odst. 1 téhož zákona.

10. Okresní státní zastupitelství Praha-východ se výslovně vzdalo postavení vedlejšího účastníka.

11. Krajské státní zastupitelství v Praze se k ústavní stížnosti nevyjádřilo a Ústavní soud v souladu s poučením, které mu dal, vycházel z toho, že se rovněž vzdalo postavení vedlejšího účastníka.

12. V reakci na vyjádření okresního soudu stěžovatelka konstatuje, že v řízení, z něhož vzešla nyní napadená rozhodnutí, nešlo pouze o formální připojení se s nárokem na náhradu újmy, nýbrž o její uspokojení ve výši 150 000 Kč, tedy ve výši, kterou sám okresní soud uznal za adekvátní. Pokud o této náhradě sám nerozhodl ve výroku svého rozhodnutí, učinil tak pouze z opatrnosti za účelem zamezení duplicitní vymahatelnosti daného nároku, nikoliv z důvodu pochybnosti o výši nároku. Postup soudu podmiňující aplikaci § 10 odst. 5 advokátního tarifu striktně formálním zakotvením částky ve výroku podle stěžovatelky vykazuje znaky nepřípustného formalismu a svévolného výkladu, který trestá stěžovatelku za její procesní úspěšnost.

13. V reakci na vyjádření vedlejšího účastníka stěžovatelka zdůrazňuje, že ignorování faktického procesního úspěchu a reálného uspokojení nároku poškozené představuje interpretační svévoli hrubě zasahující do práva stěžovatelky na spravedlivou odměnu a práva na ochranu majetku. Nadto určení její odměny není založeno výhradně na dohodě mezi poškozenou a vedlejším účastníkem, nýbrž na procesním úkonu připojení se poškozené s vyčísleným nárokem na náhradu újmy ze dne 21. 3. 2024 a na následném aprobevování výše tohoto nároku soudem. Restriktivní a gramatický výklad „přiznaného“ nároku ve smyslu § 10 odst. 5 advokátního tarifu jde proti smyslu a účelu adhezního řízení a proti faktickému úspěchu právní pomoci ze strany stěžovatelky. Tento přístup je v přímém rozporu s ustálenou judikaturou Ústavního soudu, konkrétně s nálezem ze dne 25. 10. 2016 sp. zn. II. ÚS 2062/14, který stanoví, že výklad právních norem, který nešetří základní práva v co nejvyšší míře nebo je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, představuje jejich porušení. Stěžovatelka považuje za legitimní a ústavně chráněné očekávání, že její odměna bude vypočtena z reálné částky, kterou poškozená obdržela.

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

14. Ústavní soud mnohokrát zdůraznil, že je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy České republiky), který stojí mimo soustavu soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy), a vzhledem k tomu nelze řízení před ním považovat za další instanční přezkum v systému obecné justice. Jeho cílem v řízení o ústavní stížnosti je přezkoumat výhradně ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho aplikace na jednotlivý případ přísluší obecným soudům a o zásahu Ústavního soudu do jejich rozhodovací činnosti lze uvažovat pouze za situace, kdy je rozhodování obecných soudů stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti (srov. např. náleze ze dne 4. 6. 2019 sp. zn. II. ÚS 996/18).

15. Ústavní soud navíc ustáleně přistupuje maximálně zdrženlivě k přezkumu rozhodování obecných soudů o nákladech řízení (srov. např. nález ze dne 29. 11. 2006 sp. zn. II. ÚS 549/06), neboť zásahy do práv stěžovatelů v této sféře zpravidla nedosahují ústavněprávní intenzity. Daná pozice je ještě zvýrazněna při přezkumu rozhodování o nákladech adhezního řízení (srov. např. usnesení ze dne 29. 9. 2020 sp. zn. IV. ÚS 2165/20, bod 11). V těchto případech musí být zásah skutečně zásadní nebo musí dojít k extrémnímu vykročení z pravidel upravujících toto řízení (srov. nález ze dne 10. 6. 2014 sp. zn. III. ÚS 1862/13). Jedna z povinností obecných soudů v řízení o nákladech adhezního řízení nicméně sestává z naplnění požadavku řádného odůvodnění rozhodnutí, odpovídajícího jak zákonu, tak i učiněným skutkovým zjištěním (viz odkazované usnesení sp. zn. IV. ÚS 2165/20, bod 11).

16. Ústavní stížnost je důvodná. Postup obecných soudů totiž vykazuje znaky přepjatého formalismu, který ve svém důsledku zasahuje do ústavně zaručených práv stěžovatelky a popírá samotný smysl adhezního řízení. Jak Ústavní soud zdůraznil ve shora uvedených nálezech sp. zn. IV. ÚS 405/24 a sp. zn. IV. ÚS 2245/24, trestní soudy mají primární povinnost rozhodovat o adhezních nárocích přímo v trestním řízení, aby zamezily sekundární viktimizaci oběti. V řízení, v němž stěžovatelka vystupovala jako zmocněnkyně poškozené, se podařilo dosáhnout uspokojení nároku poškozené (zvláště zranitelné oběti) dohodou ještě v průběhu trestního řízení, což je žádoucí stav maximálně šetřící práva oběti. Okresní soud shledal nárok poškozené ve výši 150 000 Kč jako oprávněný, poškozená tedy byla co do částky 150 000 Kč úspěšná, přičemž ji odkázal na civilní řízení, jen aby zamezil vzniku duplicitního exekučního titulu pro částku, jež byla poškozené již uhrazena. V daném kontextu není ústavně akceptovatelné (ani logické), aby při rozhodování o odměně zmocněnkyně – advokátky pak (tentýž) soud vyšel z premisy, že poškozená úspěšná nebyla vůbec, protože byla v celém svém nároku odkázána na civilní řízení.

17. Obecné soudy (a koneckonců i vedlejší účastník) staví svou argumentaci na doslovném výkladu § 10 odst. 5 advokátního tarifu a tvrdí, že tarifní hodnotou může být pouze částka formálně a pravomocně „přisouzená/přiznaná“ ve výroku soudu. Takový výklad je však v rozporu se závěry nálezu sp. zn. IV. ÚS 2137/23, který zapovídá vytváření nedůvodných rozdílů v odměňování advokáta prosazujícího soukromoprávní nárok v trestním (adhezním) řízení oproti řízení civilnímu. Advokátní tarif pak byl mj. novelizován, aby na závěry nálezu sp. zn. IV. ÚS 2137/23 reagoval a pravidla sjednotil. Stěžovatelka v tomto ohledu přilehavě upozorňuje na to, že v civilním řízení by uhrazení žalované částky v průběhu sporu automaticky zakládalo úspěch ve věci a právo na náhradu nákladů vypočtenou z uhrazené částky (srov. k tomu analogicky § 146 odst. 2 občanského soudního řádu).

18. Postup zvolený obecnými soudy přitom vede k absurdní ústavně neakceptovatelné situaci. Pokud advokát – zmocněnec poškozeného dosáhne toho, že obviněný zvláště zranitelné oběti uhradí ještě před rozhodnutím soudu přiměřenou náhradu újmy, obdrží za takto vykonanou činnost jen zlomek odměny oproti situaci, kdy soud musí v adhezním řízení o nároku pro poškozeného sám rozhodnout. Moderní trestní právo přitom záměrně motivuje obviněného k tomu, aby s poškozeným uzavřel dohodu a újmu mu dobrovolně nahradil ještě před vynesemím rozsudku. Pro obviněného je takový postup vysoce motivující – mimosoudní dohodou zpravidla dosáhne kompromisního snížení požadované částky a především tím projevuje snahu odčinit následky trestného činu, což může být zásadní polehčující okolností při ukládání trestu. Zároveň je při uzavření dohody oběť rychleji odškodněna. Výklad a aplikace advokátního tarifu, který v této věci zvolily obecné soudy, směřuje proti principům ochrany poškozených a proti jejich efektivnímu zastoupení v trestním řízení. Zatímco obviněný i poškozená jsou k dohodě motivováni, zmocněnkyně

poškozené je za dosažení tohoto ideálního a právem preferovaného stavu *de facto* finančně sankcionována. Advokát jako zmocněnec nesmí upřednostnit své ekonomické zájmy před zájmy klienta a neměl by být finančně postižen za řádné plnění svých povinností a za to, že svou činností efektivně přispěl k naplnění smyslu a účelu ochrany zvláště zranitelných obětí.

19. V této souvislosti lze dále odkázat na náleze ze dne 29. 9. 2020 sp. zn. I. ÚS 825/20, v němž Ústavní soud potvrdil, že z ochranné funkce práva na soudní ochranu plyne rovněž povinnost veřejné moci zajistit osobám poškozeným trestným činem účinné hájení jejich práv v trestním řízení, a to včetně práva požadovat náhradu nákladů s tím spojených, a to i v případě, kdy je trestní věc vyřízena odklonem. Od poškozených totiž nelze očekávat, že ponесou finanční náklady spojené se svou účastí v trestním řízení jen proto, že věc skončila jiným než standardním způsobem; účast poškozené osoby na trestním řízení plní důležitou satisfakční funkci, kterou by nepřiznání odměny narušilo. Ústavní soud v citovaném nálezu zároveň potvrdil, že pro přiznání těchto nákladů je v zájmu spravedlnosti nezbytné překlenout mezeru v zákoně a postupovat analogicky podle § 154 a § 155 odst. 4 trestního řádu. Tyto principy lze plně vztáhnout i na nyní posuzovanou situaci. Skutečnost, že k odškodnění zvláště zranitelné oběti došlo dobrovolnou dohodou, nesmí poškozenou (respektive její zmocněnkyni) připravit o právo na spravedlivou odměnu odpovídající tomu, že poškozená již v trestním řízení dosáhla odškodnění.

20. Odměna stěžovatelce jako zmocněnkyni nemůže být krácena ani proto, že poškozená v dané věci původně uplatnila nárok na náhradu nemajetkové újmy ve výši 250 000 Kč a následně se s obviněným (nyní odsouzeným) dohodla na odškodnění toliko ve výši 150 000 Kč. Jak podporují závěry vyjádřené např. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2016 sp. zn. 4 Tdo 482/2016, ačkoliv se v určitých případech výše nemajetkové újmy určuje exaktně (např. na základě příslušných metodik nebo lékařských posudků), u zásahů do lidské důstojnosti a osobnostních práv – což je i případ trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí, o němž šlo v posuzované věci – nelze výši spravedlivého zadostiučinění přesně matematicky vyčíslit. V těchto případech hraje nezastupitelnou roli posouzení specifických okolností případu a srovnání s judikaturou v obdobných věcech. Nelze tedy jednoduše vycházet z premisy, že pokud poškozená původně uplatnila nárok vyšší a poté uzavřela kompromisní dohodu, je nutno na ni pohlížet jako na částečně neúspěšnou. Skutečnost, že poškozená nakonec přistoupila na dohodu, kterou okresní soud v odůvodnění svého rozhodnutí označil za odpovídající, na jejím úspěchu ve věci nic nemění a nesmí vést ke krácení odměny stěžovatelky.

21. V souladu s výše uvedeným Ústavní soud uzavírá, že v záhlaví jmenované soudy porušily stěžovatelčino právo zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Ústavní soud proto ústavní stížnosti vyhověl a napadená rozhodnutí zrušil [§ 82 odst. 1, odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 22. července 2026

Lucie Dolanská Bányaiová
předsedkyně senátu